

ACC. N.R. 3788

Landskap: Malmöhus län

Upptecknat av: J. Bergström

Härad: Herrestads

Adress: Vinkelg. Skurup

Socken: Högstads

Berättat av: Balla Berg

Uppteckningsår: 1933

Född år 1831 i Högstads

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Forsala

Uppteckningen rör Väcka häftigt en sovande.

Balla Berg säger från 1870 talet: Man skall icke väcka en sovande hastigt, ty den sovande kan då rusa upp i "ovida" = ovetande och är vilse, man kan skrämna "slaget" på honom.

"Slaget" = "fallandesat". Man kan bliva så föskräckt att ^{den} man taga sin död av häftig väckning. Man bör väcka en sovande med mild och låg röst. Vakar han icke, kan man höja svästen något, men icke till häftighet, ty den sovande kan då bliva vilse och tillfoga sig en oöfventad skada. Den sovande skall väckas med mild och låg ton och helst med sitt namn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 4788

Landskap: Malmöhus län

Upptecknat av: J. Bengtström

Härad: Herrestads

Adress: Vinkel, Skurup

Socken: Högestad

Berättat av: Bulla Berg

Uppteckningsår: 1933

Född år 1831 i Högestad

68
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Uppteckningen rör Väderlekspådor.

När en regnperiod skall inträffa är det sä-
raste kännetecknet "Vägga-knarren."

För en mansålder sedan hade lantbefolkningen i
allmänhet byggts upp med lerväggar.
I dessa lerväggar var vägga-knarren, ett osynligt
djur, en mask som fricka i väggen litet ett frickur
då en regnperiod skulle stunda. När hon löste
fricka i väggen, kunde man vara säker på en
längre regnperiod. Detta slag aldrig fel och vägg-
aknarren var det tillförlitligaste av alla väder-
lekspådor. (Undertecknad bor i ett hus i
Skurups köping, med lerväggar. För några dagar

3788

76

LUND'S UNIVERSITETS
BOK- OCH MANUSKRIFV

3

sen, sade jag till min husvärd: vi få nu en
lång regnperiod, ty väggkvarnen har fächat
i väggen. Låt oss se om det blir in, sade hus-
värdens, ja, det har bakstävligt skjutit in.

Q: Vilket under, ja, vilket är icke underligt?
Bolla Berg: om det en mild vinterdag frys häftigt
och en förstren om morgonen därifrån, är fousna
uppf i "klack", d. v. s. så fousna att man kan
icke se genom rutorna, då foyser det snart
halsen ut sig, d. v. s. tvåäder inträffar snart,
om någon dag till.

Om röken ut skorstenspipan går ned mot
jorden, är snart regn att vänta.

Om en ensam kråka sitter och kaoper för marken,
väntar hon regn.

Om svalorna flyga lågt, vänta de regn.

Recepttecknet 1933 av: J. Bengtson, Skurup

N° 35. 3788

Väga salt.

Detta är en mycket gammal lek i Högertad. Riksp.
mor, Balla Berg, i Högertad 1831 berättar: i min un-
dom växte ungdomen salt. 1871, var jag frivilligt hos
Grevinnan Piper ^(Lyckås slott), sedermera Svailky, och tjänste-
personalen en kammerjungfru, en huskällerska, en stä-
derska, och en kökspiga + trädgårdsmästaren hade kostat
i slottet. Tjänsteformalen; vi tycker det skulle vara
roligt att se hur det gick till att väga salt. Träd-
gårdsmästaren en man för omkring tjugo vior sids;
jag kan väga salt. Det kan jag med sids Balla Berg.
Nu stucko de armarna inom varandras armar och de
den ene höjde sig gick den andre i luften, än gick Balla
Berg i luften och än trädgårdsmästaren. Det ser roligt
ut om den ene är en ung kvinna och den andre är en
man. Beträningen uppger höga skrattsalvor.

Gick icke leken regelrätt kunde en gasansvind olycka
uppstå. men följdes reflexerna

Skriv endast på denna sida! var det ingen risk. 1933.
summa

44

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

N° 39. 3788

Gömma ringen.

(Leken göga anteckningsvärd, men som jag uppf-
läst ett lustigt uttäl, skall jag dock återgeva leken.)

Bolla Berg, f. Hågestad 1831, berättar:

En person levd att gömma ringen, en syring
eller knäpp. Inga stolar fanns i stugan, utan ung-
damen gick sitta på bänken, gäsbänken och
kukelugnshäcken inberäknade. A. gör B. och gömmer
ringen i någons hand. Man håller den ena handen
över den andra och låter sig dåliga ringen. A.

säger: gömma ringen, sätt och väl, så till alla.

A. är ringen gömd. A. frågar B: vilken har
ringen. B. säger: Sissa. Märk: man uttala
aldrig ungdomens hela namn. Det var fel.

B. får nu geva en framt som läggs på bordet.

A. gör den över igen, då hon kommer till den som
har ringen, tager han ringen och lägger den i en

annans hand. A. vem her ringen? B. det her
 Måns. Rätt. Nu får A. bli gissare och Måns bli
 gömmare, medan B. intager Måns plats. Måsk:
 om två hette Bengta. Då sade man: Mils als Bengta,
 Jöns Bengta Bengta, o.s.v. Hur kunde B. gissa rätt?
 Jo, argan hit ser med i spelet. Den som hade
 ringen gjorde ett tecken, blinka med ögonen o.s.v.
 ty kunde B. gissa rätt, annars kunde ju det hända,
 att B. aldrig kunnat gissa rätt. Teckenspråket
 var förbjudet, men man kände ~~sina~~ sina Papp-
 enhejsmare, och läts att allt gått rätt till.
 Men första gissningen i teckna man icke, ty
 man ville ha panten. Så fortsattes, tills man
 tröttnat på den leken. Nu skall panterna upp-
 lysas. Gömmaren sade: "Känns som bränn,
 annars bränner jag upp den. A. Det är min.
 Gömmaren: Vad skall den göra. Gissaren: dra

3788

49

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Stenwagnen. Detta tillgick så: han skulle gå
bort till stugudörren och sätta pannan mot
dörren, draga pannan något mer för, och det bra-
ka i den skröpliga dörren, nästan som om man
hövde med en stenwagn på stadens kullerstens-
gator. Nu gick han panten. En annan skulle
gå bort och klappa sin gästman o. s. v. tills alla
fält sina panter.

Upptecknat av: J. Bergström 1933.
Skurup

N° 47. 3788

Loha trille.

Bolla Berg f. i Hågestad 1831 berättar: På 1840 talet
och tidigare sprungo drängpojkar fri bys gada och
lekta trille. Trillan var cirkelrund, omkring 1 tum
tyck och umbrs 10 tum i diameter. Man bildade
två lag, och det ena laget sökte driva det andra
laget för en målt så långt som möjligt. Men mota
trillan på så sätt, att man besta en stocka eller
brädbit på ~~trilla~~ trillan då den kom fram -
resande. Lyckades man inte mota trillan, skulle
laget gå dit där trillan låg, och sända den med
snälltågsfont mot andra laget. Men man måste
akta sig för, att ej bli träffad av trillan, ty detta
kunde lå hert. Endast på värsidan då gadan var
toss. Endast för nöjes skull. Ingen bjällring
förekom. Trillan var av trä.

Alfptecknat 1933 av: Wm. Stenroos

N° 55. 3788

67
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

För nära hundra år sen låg en sten vid bejps gata
i den hörnan där gamla ledufogde huset ligger.

Vägen mellan ledufogdehuset och parken fanns
än en för 100 år sen. På bejps gata, närvid den hörnan
samlades drängarne. ^{parken fanns inte då} Där låg en sten. Denna försökte
drängerne lyfta och visa sina kraftprov.
Alla drängarne lyfte förgäves. Endast korp-
sal Nils Ahlberg f. i Högstad ^{kunde lyfta stenen.} 1811. Han var korp-
sal vid Södra Skånska Infanteri Regementet.
Han var en stor och grov kurl. Ahlberg kunde
endast lyfta den 2 tum från marken. Han kunde en-
dast jordlyfta den, som det hette. Kraftiga
drängar tyckte det var illu att få bita i det su-
ra äpplet, men vad var att göra. ^{Solat} Brig, upptecknarens
gor var nära lika stark som Ahlberg, men måste bita i
gräset. Redättat av: Bulla Berg f. 1831 i Högstad.

¹⁹³³
Upptecknat av: J. Bergström
skuraf

Skriv endast på denna sida!